

Høringsbrev om fortsatt allmenngjøring - elektrofag

Vår ref.: 2020/13

Dato: 08.12.20

Med hjemmel i lov 4. juni 1993 nr. 58 om allmenngjøring av tariffavtaler mv. sender Tariffnemnda med dette utkast til forskrift om fortsatt allmenngjøring av Landsoverenskomsten for elektrofagene på høring. Det vises til forskrift fastsatt av Tariffnemnda av 11. oktober 2018 nr. 1685 om delvis allmenngjøring av Landsoverenskomsten for elektrofagene 2018-2020 (LOK) mellom NHO og Nelfo på den ene side og mellom LO og EL & IT Forbundet på den annen side.

I henhold til allmenngjøringsloven § 7 annet punktum opphører vedtak om allmenngjøring å gjelde dersom partene i tariffavtalen ikke har fremsatt krav om nytt vedtak innen en måned etter at tariffavtalen er avløst av en ny avtale. Landsoverenskomsten for elektrofagene 2018-2020 ble 23. oktober 2020 avløst av ny avtale mellom NHO og Nelfo på den ene siden og LO og EL & IT Forbundet på den annen side. LO har i brev av 13. november 2020 fremmet begjæring om fortsatt allmenngjøring. Det innebærer at den eksisterende allmenngjøringsforskriften gjelder med de satser som fremgår av forskriften frem til Tariffnemnda treffer nytt vedtak, jf. allmenngjøringsloven § 7.

Begjæringen om allmenngjøring

I begjæringen viser LO til at allmenngjøringen av Landsoverenskomsten for elektrofagene første gang trådte i kraft 1. mai 2015, og at det anføres at de samme forholdene som lå til grunn for den opprinnelige begjæringen fortsatt gjør seg gjeldende.

Arbeidstilsynet har utarbeidet et notat som gjennomgår tilsyn med virksomhetenes etterlevelse av allmenngjøringen innen elektrofag. Notatet viser at det i perioden 2018 til oktober 2020 ble gjennomført 126 tilsyn på allmenngjøring innen elektrofag. Det ble registrert brudd på reglene for lønn i 8 prosent av tilsynene, og på kost og losji i 4 prosent av tilfellene.

Når det gjelder kontroll med påseplikt og informasjonsplikt uttales det i siste avsnitt i notatet:

"Kontrollpunktene knyttet til påseplikt og informasjonsplikt (punkt 3 og 4 i tabellen over) er det ikke på samme måte relevant i alle tilsyn, og kontrolleres i færre tilsyn. I

tilsynene hvor det føres kontroll med disse momentene finner Arbeidstilsynet hyppie avvik."

Fafo v/Bård Jordfald har i notat datert 19.10.20 utarbeidet en analyse av den lønnsmessige fordeling innenfor allmenngjorte områder. Analysen er basert på SSBs lønnsstatistikk som ble samlet inn i september 2018.

Undersøkelsen har benyttet den allmenngjorte minstesatsen pr 01.06.17 på kr 183,06, som gjelder for ufaglærte. LO viser til at det er vesentlig ved lesing av undersøkelsen å ta i betraktning at elektrofaget er et regulert område der de fleste arbeidsoppgaver skal utføres av faglært personell. Ufaglærte er således i et mindretall og skal stå under ledelse av en fagutdannet person.

Analysen viser at 9 prosent av de østeuropeiske arbeidstakerne lønnes dårligere enn den laveste minstesatsen på kr 183,06, mens antallet for arbeidstakere utenfor EØS var på 18 prosent. Ikke-bosatte ligger på 14 prosent.

LO fremholder at tallene fremstår som høye ettersom statistikkgrunnlaget, som er hentet fra SSB, ikke inneholder lønnsoversikt fra bemanningsbyråer - hvor innslaget av utenlandske arbeidstakere ligger høyt, og hvor det kan forventes at lønnsnivået blant disse generelt ligger lavere. LO anfører at det samme gjelder i enda større grad utstasjonerte arbeidstakere fra utenlandske selskaper som heller ikke omfattes av datagrunnlaget.

Det fremgår av analysen at 24 prosent av de østeuropeiske arbeidstakerne og 33 prosent av de utenfor EØS tjente under 210 kroner i timen. Dette gjaldt bare 17 prosent av nordmennene. LO anfører at disse tallene viser med all tydelighet at for en stor gruppe av utenlandske arbeidstakere fastsettes lønn ut fra de allmenngjorte minstesatsene, og i mange tilfeller også lavere, og peker mot at det ligger et kontinuerlig sterkt lavlønnspress i næringen.

Videre viser LO til at arbeidstakere som kun har D-nummer er 14 prosent avlønnnet under minstesatsen for ufaglærte på kr 183,06, mens hele 20 prosent ligger mellom kr 183 og kr 210. LO anfører at dette utgjør en betydelig andel som blir utsatt for det man vil karakterisere som sosial dumping, tatt i betraktning at de fleste som utfører elektrisk installasjonsarbeid i Norge har fått sin fagutdanning godkjent av DSB (DSB godkjenning), som innebærer at de kan arbeide selvstendig på elektriske installasjoner – og skal avlønnes som fagarbeidere.

I notatet fra Fafo v/Bård Jordfald datert 19.10.20 uttales det følgende i siste avsnitt under avsnitt 10. Sammendrag:

"Datagrunnlaget vi har brukt har ikke påkoblet noen informasjon om når arbeidsforholdet først ble etablert. Derfor er «proxyen» på at man nylig hadde ankommet Norge og var en fersk arbeidstaker, om man hadde D-nummer som fødeland og/eller at man var registrert som ikke-bosatt. Retter man søkelyset mot arbeidstakere som lå under eller rett over allmenngjort sats, ser man at disse to kjennetegnene går igjen når det kom til å ligge under eller rett over allmenngjort sats. Kontrafaktisk kan man tenke seg alternative utfall, både i form av hva lønnsnivået for

disse arbeidstakerne kunne ha vært uten allmenngjøring – og hva lønnsnivået deres kunne ha blitt dersom man fjernet allmenngjøringen.

LO anfører at dersom det allmenngjorte lønnsgulvet fjernes, vil det være høy risiko for at lønninger og andre tillegg, som i dag er regulert gjennom forskriften, synker langt under tariffmessige standarder. Videre anfører LO at dette ikke bare vil medføre økt sosial dumping, men også gi svært uheldige virkninger for tariffbundne virksomheter som vil få en betydelig økning i lavlønnskurransen fra ikke tariffbundne bedrifter.

Landsoverenskomsten for elektrofagene for perioden 01.05.20 til 30.04.22 har blant annet følgende reviderte satser:

For faglærte: kr. 220,73

For ufaglærte: kr. 192,62

Tariffnemnda har også mottatt et felles brev fra EL og IT Forbundet og NELFO og av 12. november 2020, som ber om at det vedtas fortsatt allmenngjøring av Landsoverenskomsten for elektrofagene. Deres oppfatning er at allmenngjøringen har redusert omfanget av sosial dumping i elektrobransjen og at det er etablert et minstenivå som alle som ønsker å utføre elektrisk installasjonsvirksomhet må følge. De anfører at uten allmenngjort minstenivå er det svært utfordrende for norske virksomheter å nå opp i anbudskonkurranser med virksomheter fra EU/EØS- områder, da det ikke finnes noen annen regulering som sikrer at ikke arbeidstakernes lønns- og arbeidsvilkår er det avgjørende konkurranseelementet. Nelfo og EL og IT Forbundet er av den oppfatning at det er viktig at «gulvet» som allmenngjøringsforskriften representerer videreføres for å hindre et tilbakefall til mer ekstrem lavtlønnskurranse og konkurransevridning til ugunst for den seriøse delen av bransjen.

EL og IT forbundet har erfart at utenlandske elektrikere gjennomgående blir betalt ut fra det som er allmenngjøringsnivået til enhver tid. Det er fremlagt eksempler på arbeidsavtaler som viser dette. I tillegg fremlegges rapport fra Arbeidstilsynet 18.09.19, som gjelder tilsyn i bransjen. Det fremgår av rapporten at Arbeidstilsynet avdekket at alle arbeidstakere hadde samme minstelønn på kr 160,10. Dette ligger langt under de satser som gjaldt for elektrikere.

LO anfører at det fortsatt vil være behov for allmenngjøring som et nødvendig tiltak for å oppnå likeverdige lønns- og arbeidsvilkår mellom innenlandsk og utenlandsk arbeidskraft på elektrooverenskomstens område og ber Tariffnemnda om å fatte vedtak overensstemmende med følgende: Forskrift av 11. oktober 2018 nr. 1685 om allmenngjøring av Landsoverenskomsten for elektrofagene videreføres med reviderte satser iht. Landsoverenskomsten for elektrofagene 2020-2022.

Tariffnemndas merknader

Beslutningen om å sende et utkast til forskrift på høring er i hovedsak tatt på grunnlag av dokumentasjon fremlagt av LO sammen med begjæringen. Tariffnemnda presiserer at det ikke er tatt stilling til om vilkårene for allmenngjøring er oppfylt i denne saken. Nemnda legger til grunn at høringsrunden vil kunne gi ytterligere informasjon og dermed gi nemnda et bedre grunnlag for vedtak i saken.

Høring

Tariffnemnda ber om at høringsaken blir forelagt underliggende etater, medlemsorganisasjoner og andre som kan ha interesse av å avgi høringsuttalelse.

Frist for å sende inn hørings svar er 26. februar 2021.

Høringer er åpne, og alle kan sende innspill til Tariffnemnda. Svar på høringen merkes med ref. nr. 2020/13 og sendes på e-post til post@nemndene.no eller per post til:

Tariffnemnda
Postboks 4720 Torgard
7468 Trondheim

Med hilsen

Terese Smith Ulseth
Tariffnemndas leder